

Krachtlijnen hervorming verbintenissenrecht

01.07.2021

Simon Deryckere



INHOUDSTAFEL

- I. INLEIDING
- II. ALGEMENE BEPALINGEN
- III. VERBINTENISSEN UIT CONTRACTEN
- IV. ONEIGENLIJKE CONTRACTEN
- V. BUITENCONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID?
- VI. ALGEMEEN REGIME VAN DE VERBINTENIS

I. INLEIDING

I. INLEIDING

A. Stand van zaken

B. Inwerkingtreding

C. Algemene insteek

D. Toepassingsgebied

A. Stand van zaken

- B.W. is verouderd, onvolledig en geeft geen correct beeld van het vigerend recht
- Vergelijking met de buurlanden
- Justitieplan Koen Geens 18 maart 2015
- 6 Commissies voor de hervorming van het B.W. met coördinatoren prof. E. DIRIX en prof. P. WERY
- Publieke consultatie



A. Stand van zaken

- Wet van 14 april 2019 tot invoering van het nieuw Burgerlijk Wetboek en tot invoering van het boek 8 “Bewijs” in dat Wetboek, in werking op 1 november 2020.
- Wet van 4 februari 2020 tot invoering van Boek 3 “Goederen” in het nieuw Burgerlijk Wetboek, in werking op 1 september 2021.
- Wetten van 20 mei 2020 inzake “Relatievermogensrecht” en “Nalatenschappen, schenkingen en testamenten”

A. Stand van zaken

- Beleidsnota Minister van Justitie Vincent Van Quickenborne 4 november 2020.
- Wetsvoorstel van 24 februari 2021 houdende Boek 5 “Verbintenissen” van het Burgerlijk Wetboek (vgl. wetsvoorstel van 3 april 2019).
- Wetsvoorstel van 24 februari 2021 houdende Boek 1 “Algemene bepalingen” van het Burgerlijk Wetboek.
- Aansprakelijkheidsrecht?

A. Stand van zaken

- Parlementaire hoorzittingen juni 2021
- Mainstream
- (Eeuwige) dissidenten

B. Inwerkingtreding

- Inwerkingtreding eerste dag van de zesde (6^{de}!) maand na de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad.
- In de regel enkel van toepassing op rechtsfeiten/rechtshandelingen die nadien werden gesteld.
- In de regel niet van toepassing op gevolgen die zich nadien voordoen
- In de regel niet van toepassing op rechtsfeiten en handelingen van nadien indien betrekking op rechtsfeit of rechtshandeling van voordien.
- Partijen kunnen anders overeenkomen!

B. Inwerkingtreding

- Keuze van partijen
- Argumentatie in het kader van huidig recht
- Rechtspraak anticipeert op komend recht

C. Algemene insteek

- Codificeren rechtspraak en rechtsleer
- Verduidelijken – beslechten twistpunten
- Vernieuwen
 - *de lege lata*
 - *de lege ferenda*

C. Algemene insteek

- Publicatie voorontwerpen en memorie van toelichting op website FOD Justitie
- Evolutie, geen revolutie
- Meer autonomie voor partijen (°ontlasten justitie?)
- Verregaande bevoegdheden voor de rechter indien toch gevat

D. Toepassingsgebied

- Gemeen recht – bijzondere wetgeving.
- Nieuw Boek 7 B.W. – Bijzondere overeenkomsten.
- Onrechtmatige bedingen ten aanzien van consumenten (artikel 1.8,22° *juncto* artikelen VI.82 e.v. WER).
- Onrechtmatige bedingen tussen ondernemingen (B2B wet dd. 4 april 2019, in werking op 1 december 2020).
- Nieuwe nietigheidsgrond: kennelijk onevenwicht!
 - toetredingscontract (artikel 5.10 *juncto* artikel 5.52) B.W.

II. ALGEMENE BEPALINGEN

II. ALGEMENE BEPALINGEN

- Nieuw Boek 1 B.W. – “Algemene bepalingen”
- Artikel 1.5 – Kennisgeving langs elektronische weg (vb. e-mail)
 - Aanvaarding
 - Onderscheid kennis kunnen hebben en effectieve kennis
- Artikel 1.10 – Verbod op rechtsmisbruik
 - Een voorzichtig en redelijk persoon

III. VERBINTENISSEN UIT CONTRACTEN

III. VERBINTENISSEN UIT CONTRACTEN

- A. Totstandkoming van het contract
- B. Geldigheidsvereisten
- C. Nietigheid
- D. Uitvoering van het contract
 - Nieuwe, preventieve rechtsmiddelen
- E. Postcontractuele verbintenissen

A. Totstandkoming van het contract

- Contractvrijheid – artikel 5.14.
 - Vrijheid maar...de gevallen die wet bepaalt.
- Informatieplichten – artikel 5.16.
 - Geen algemene informatieplicht.
 - WER.

A. Totstandkoming van het contract

- Precontractuele aansprakelijkheid – artikel 5.17.

Culpa in non contrahendo

- Herroepingsrecht – artikel 5.22.
- Algemene voorwaarden – artikel 5.23.
 - vermoeden van bijkomstigheid
 - *battle of the forms*
 - vooraf uitdrukkelijk aangeven, niet in AV

A. Totstandkoming van het contract

- Optiecontract of eenzijdige contractbelofte – artikel 5.26.
 - Sanctie bij derde-medeplichtigheid: niet-tegenstelbaarheid en substitutie.

A. Totstandkoming van het contract

- Elektronisch contracteren
 - Functionele gelijkwaardigheid – geldigheid
 - Boek VIII B.W. – Functionele gelijkwaardigheid – bewijs
- Aankoop van onroerend goed per e-mail
 - Arrest HvB Antwerpen dd. 19 december 2016
 - Consensualisme (MvT p. 42)
 - Wet dd. 20 september 2018, inwerkingtreding 20 oktober 2018.

B. Geldigheidsvereisten

- Materiële vergissing – artikel 5.32.
- Misbruik van omstandigheden – artikel 5.37.
 - Einde van de bijzondere vormen van benadeling (1/4 bij verdeling, artikel 887 B.W. - 7/12 bij verkoop onroerend goed, artikel 1674 B.W.)
 - Gekwalificeerde benadeling
 - Wanverhouding + misbruik van zwakke positie

B. Geldigheidsvereisten

- Bekwaamheid
 - Benadeling van een minderjarige – artikel 5.43.
- Oorzaak
 - Behoud van concept
 - Wederkerige contracten
 - Bijzondere regeling inzake schenkingen en testamenten

C. Nietigheid

- Nietigheid – artikelen 5.57 e.v.
 - Vervagen onderscheid relatieve en absolute nietigheid
 - Mogelijkheid van bevestiging
 - Algemene toets van rechtsmisbruik
 - Nieuw: artikel 5.57 rechter kan nietigheidsanctie ter zijde schuiven indien kennelijk ongeschikt

C. Nietigheid

- Inwerkingstelling – artikel 5.59.
 - Gerechtelijke beslissing of akkoord partijen
 - Nieuw: buitengerechtelijke nietigverklaring – kennisgeving
- Verjaring – artikel 5.60.
 - Aligneren op verjaringstermijn voor buitencontractuele aansprakelijkheid

C. Nietigheid

- Partiële nietigheid – artikel 5.63
 - Partiële nietigheid (beding/overeenkomst)
 - (On-)deelbaarheid - bedoeling van partijen
 - Doel norm – consumentenbescherming
 - In beginsel deelbaar: rechtskeuze en geschillenbeslechting
 - Cass. 14 september 2017 en 23 november 2017

D. Uitvoering van het contract

- Interpretatie van het contract – artikel 5.67
 - gemeenschappelijke bedoeling
 - geschrift
 - * interpretatie niet kennelijk onverzoenbaar
 - * rekening houdend met omstandigheden

D. Uitvoering van het contract

- Uitvoering van de overeenkomst ter goede trouw – artikel 5.76
 - Voor niet geschreven gehouden

D. Uitvoering van het contract

- Imprevisieer – artikel 5.77
 - *Opting out*
 - Voorwaarden
 - Verbintenissen blijven nakomen tijdens onderhandelingen
 - *Kan* de rechter het contract aanpassen of beëindigen
 - Zoals in kortgeding

D. Uitvoering van het contract

- Verzuim – artikel 5.301 (contractueel en buitencontractueel)
 - Niet-nakoming
 - Toerekenbaar
 - Ingebrekestelling
 - * mogelijkheid vervroegd – artikel 5.306
 - * uitzonderingen – artikel 5.307

D. Uitvoering van het contract

- Exceptie van niet-uitvoering (*enac*) – artikel 5.101 *juncto* 5.313
 - Tot SA uitvoert of aanbiedt dit te doen
 - Bewijslast SA
 - Nieuw: ***exceptio timoris***
 - Kennisgeving?

D. Uitvoering van het contract

- Opsomming van de sancties – artikel 5.86
 - Uitvoering *in natura*
 - Herstel van de schade
 - Ontbinding van de overeenkomst
 - Prijsvermindering
 - Opschorten eigen verbintenis

D. Uitvoering van het contract

- Uitvoering *in natura* – artikel 5.88
 - Bevestiging: buitengerechtelijke vervanging van de schuldenaar
 - Hoogdringendheid/bijzondere omstandigheden
 - Elke niet-nakoming

D. Uitvoering van het contract

- Ontbinding van het contract – artikel 5.93
 - Bevestiging: buitengerechtelijke ontbinding
- Nieuw: ***anticipatory breach***
 - Uitzonderlijke omstandigheden
 - Schuldenaar laat na waarborgen te bieden
 - Suppletief recht

D. Uitvoering van het contract

- Ontbinding van het contract
 - Gedeeltelijke ontbinding - artikel 5.99
- Recht op prijsvermindering - artikel 5.100
 - Enkel bij kwantitatief gedeeltelijke nakoming

D. Uitvoering van het contract

- Schadebedingen
 - Nieuw: criterium matiging - van potentiële schade naar kennelijk onredelijk, rekening houden met alle omstandigheden
 - * werkelijke schade
 - * potentiële schade
 - * ernst inbreuk
 - * herhaling
 - * opzet
 - Marginale toetsing

D. Uitvoering van het contract

- Exoneratiebedingen – artikel 5.92
 - Schadebeding kan verkapt exoneratiebeding zijn – artikel 5.91
 - Mogelijk voor contractuele en buitencontractuele aanspr.
 - Uitzonderingen:
 - * de wet
 - * opzet (ook van personen voor wie men instaat)
 - * uitholling van de overeenkomst
 - * aantasting fysieke integriteit
 - Zware fout cf. B2B-wet

D. Uitvoering van het contract

- Derde-medeplichtigheid aan andermans contractbreuk – artikel 5.114
 - Bevestiging: kennen of behoren te kennen – vb. statuten
- Beëindiging van het contract
 - terminologie: opzegging

E. Postcontractuele verbintenissen

- Postcontractuele verbintenissen – artikel 5.117
 - Bevestiging: blijven van toepassing na beëindiging (vb. vertrouwelijkheid)
 - Onderscheid wijze van beëindiging (vb. schadebeding)
 - Verbintenissen die ontstaan naar aanleiding van de beëindiging
 - Cass. 23 oktober 2017

E. Postcontractuele verbintenissen

- Restitutieverplichtingen
 - Algemene regeling – artikel 5.118
 - Rechter kan weigeren bij schending OO

IV. ONEIGENLIJKE CONTRACTEN

IV. ONEIGENLIJKE CONTRACTEN

- A. Algemeen
- B. Ongerechtvaardigde verrijking

A. Algemeen

- Zaakwaarneming
- Onverschuldigde betaling
- Ongerechtvaardigde verrijking

B. Ongerechtvaardigde verrijking

- Ongerechtvaardigde verrijking – artikel 5.139
 - Subsidiariteit artikel 5.139
 - Cass. 9 juni 2017
 - Bewijs?

V. BUITENCONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID?

V. BUITENCONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID

- A. Nieuw: cumul (buiten-)contractuele vorderingen
- B. Preventieve mogelijkheden

A. Nieuw: cumul (buiten-)contractuele vorderingen

- Cumul buitencontractuele aansprakelijkheid en andere rechtsgrond
- Cumul van buitencontractuele aansprakelijkheden
- Cumul van buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheden (artikel 5.143)
 - Tenzij de wet of overeenkomst uitsluiten
 - Bedingen inzake aansprakelijkheid (vb. exoneratiebeding)
 - * uitz. lichamelijke schade

A. Nieuw: cumul (buiten-)contractuele vorderingen

- Exoneratiebedingen en hulpersonen
 - * In de hoofdovereenkomst – artikel 5.92
 - * *Quid* onderaanemingsovereenkomst?

B. Preventieve mogelijkheden

- Preventiekosten
 - Schade of ***dreigende*** schade
 - Geen verplichting om schade zoveel mogelijk te beperken
 - Redelijkheid
- Verbod of bevel
 - Schade of ***dreigende*** schade
 - Enkel bij foutaansprakelijkheid
 - Redelijkheid

VI. ALGEMEEN REGIME VAN DE VERBINTENIS

VI. ALGEMEEN REGIME VAN DE VERBINTENIS

- A. Voorwaarde en termijn
- B. Pluraliteit van verbintenissen en partijen
- C. Overdracht van verbintenissen
- D. Betaling
- E. Niet-nakoming van de verbintenis
- F. Varia

A. Voorwaarde en termijn

- Opschortende voorwaarde – artikel 5.213
 - Opschorting opeisbaarheid
- Potestatieve voorwaarde - artikel 5.215
 - Nietig bij afwezigheid toestemming

A. Voorwaarde en termijn

- Stilzwijgende ontbindende voorwaarde - artikel 5.216
 - Werkelijke wil van partijen
 - *Intuitu personae*
 - Samenhangende overeenkomsten – DCFR
- Interpretatie – artikel 5.217
 - Redelijkerwijs niet zal voordoen

A. Voorwaarde en termijn

- Afstand van de voorwaarde – artikel 5.219
 - Cass. 30 juni 2016
 - Exclusief in het belang van de betrokkene
 - Voorwaarde nog niet vervuld

A. Voorwaarde en termijn

- Opschortende en ontbindende voorwaarde - artikel 5.221
 - Van retroactieve werking naar uitwerking in de toekomst
 - Suppletief recht
 - * (Niet) van rechtswege
 - * (Wel) retroactief

A. Voorwaarde en termijn

Opschortende tijdsbepaling

- Bewarende handeling door schuldeiser
 - * Niet enkel opschortende voorwaarde
 - * Vb. overschrijving akte die aan basis ligt verbintenis
- Verval
 - * Suppletief
 - * Opeisbaarheidsbeding

B. Pluraliteit van verbintenissen en partijen

- Cumulatieve of conjunctieve verbintenis – artikel 5.230
- Alternatieve verbintenis
- Subsidiare verbintenis

B. Pluraliteit van verbintenissen en partijen

- Hoofdelijkheid – artikel 5.234 e.v.
- Ondeelbaarheid – artikel 5.240
- *in solidum* gehoudenheid - artikel 5.242

B. Pluraliteit van verbintenissen en partijen

- Hoofdelijkheid
 - Hoofdelijkheid bij ondernemingen – artikel 5.234 §2 lid 2
 - * Wet houdende hervorming van het ondernemingsrecht dd. 15 april 2018, inwerkingtreding op 1 november 2018
 - Onderlinge verdeling SA
 - * gelijke delen – suppletief
 - * omstandigheden (belang / ernst schade)

B. Overdracht van verbintenissen

- Cessie van schuldvordering – artikel 5.248
 - Contractueel cessieverbod
 - Overdracht enkel niet-tegenwerpelijk ingeval van derde medeplichtigheid aan andermans contractbreuk
 - Wet van 11 juli 2013 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de zakelijke zekerheden op roerende goederen betreft en tot opheffing van diverse bepalingen ter zake, inwerkingtreding op 1 januari 2018

C. Overdracht van verbintenissen

- Overdracht van betwiste rechten – artikel 5.252
 - SA kan zich bevrijden door betaling prijs
 - Bewijs
 - Uitz. o.m. onroerend goed – kwalitatieve rechten

C. Overdracht van verbintenissen

- (Volkomen) schuldoverdracht – artikelen 5.261 e.v.
 - toestemming van de schuldeiser
- (Volkomen) overdracht van de overeenkomst – artikel 5.267
 - Boek XX WER – gerechtelijke reorganisatie door overdracht onder gerechtelijk gezag

D. Betaling

- Respijtermijnen – artikel 5.275
 - Contractueel én buitencontractueel

D. Betaling

- Interest
 - Remuneratoire vs. nalatigheidsinterest
 - Nalatigheidsinterest
 - * moratoire interest vs. compensatoire interest

D. Betaling

- Schuldeisersverzuim – artikelen 5.285 e.v.
 - Ingebrekestelling
 - Consignatie
 - Sekwester
 - Kosten

D. Betaling

- Subrogatie – artikelen 5.291 e.v.
 - nieuw: tegenwerpelijkheid aan SA cf. cessie

E. Niet-nakoming van de verbintenis

- Overmacht – artikel 5.300
 - verplichting van SA om SE te informeren binnen redelijke termijn

E. Niet-nakoming van de verbintenis

- Rechterlijke beslissing die geldt als akte – artikel 5.310
 - Beslissing die objectief vaststelbaar is (vb. goedkeuring plan, aanstelling arbiter) (cf. WVV)
 - gelden als bewijs (vb. notariële akte na optie onroerend goed)

F. Varia

- Pauliaanse vordering – artikel 5.317
 - Anterioriteitsvereiste?

F. Varia

- Schuldvergelijking – artikel 5.338
 - Wettelijk vs. conventioneel
 - Samenhang
 - Conventioneel
 - ✓ vordering en overeenkomst van voor de samenloop
 - ✓ artikelen 14 en 15 van de wet van 15 december 2004 betreffende financiële zekerheden
 - ✓ ook mogelijk tussen meer dan twee partijen

Vragen?

Wenst u meer informatie, dan kan u
steeds contact opnemen met:

Simon Deryckere

Advocaat

s.deryckere@fellows.be

www.fellows.be

8300 Knokke-Heist

Kalvekeetdijk 179/08

